

Razširjeno omrežje Natura 2000

Besedilo: Breda Ogorelec

Evropsko omrežje varovanih območij Natura 2000 strokovnjaki označujejo kot verjetno najbolj ambiciozno omrežje za varstvo biotske raznovrstnosti na svetu. Nastaja od leta 2001 dalje, doslej je bilo vanj vključenih 26.000 območij, ki pokrivajo več kot 850.000 km². Z njim Evropska unija varuje več kot 1.000 redkih in ogroženih živalskih ter rastlinskih vrst.

Tako obsežnega območja države članice niso vzpostavile povsem prostovoljno. Pogosto so ga na svojem ozemlju razširile zaradi postopkov, ki jih je zaradi nespoštovanja zakonodaje EU proti njim sprožila Evropska komisija. Številni postopki so končali celo na evropskem sodišču. Tudi Slovenija sodi med države, ki jih je Evropska komisija večkrat opozorila, da pomanjkljivo izvaja *Direktivo o pticah* in *Direktivo o habitatih*, ki sta temelj omrežja Natura 2000. Po več letih omahovanj je 19. aprila 2013 Slovenija razširila svoje omrežje.

Povečanje obsega skupno 480 km², to je površina nekaj več od 10 Cerkniških polj. Nastalo je 83 novih območij, 156 območij je povečanih, od tega se je površina 125 območij povečala za manj kot 1 km². V treh primerih so bila območja ukinjena. Največje spremembe so na Vzhodnem in Zahodnem Kozjaku, v Osrednjih Slovenskih goricah, v dolini reke Vipave, na Polhograjskem hribov-

V Vipavski dolini in tudi širše se je številčnost populacij laške žabe ugotavljalo preko štetja njenih mrestov (foto: David Stanković).

Pri nas najdemo laško žabo v Vipavski dolini in Goriških Brdih ter dolinah rek Branice, Idrije in Dragonje (foto: Aleksandra Lešnik).

ju, v Vitanju – Oplotnici ter na Krasu. Hkrati je bilo izvedenih več tehničnih popravkov mej, ki so sedaj bolj prilagajene naravnim mejam, če teh ni, pa katastrskim mejam.

Spremembe območij Natura 2000 bodo v Sloveniji največ koristi prinesle ogroženim vrstam. Med pticami sta to črnočeli srakoper (*Lanius minor*) in vrtni strnad (*Emberiza hortulana*). Vrtni strnad spada med naše najbolj redke in ogrožene ptice. Za svoje preživetje na Krasu potrebuje mozaik suhih kraških travnikov in njiv z žitaricami v okolici kraških vasi. Črnočeli srakoper je tik pred izumrtjem, leta 2011 sta na Šentjernejskem polju gnezdila le še dva para.

Med dvoživkami bo širitev največjo korist prinesla laški žabi (*Rana latastei*). To najdemo le na severu Italije, jugu Švice, severu hrvaške Istre in pri nas, Vipavska dolina pa je ključna za njeno preživetje.

Naša država se je že ob vstopu v Evropsko unijo leta 2004 lahko pohvalila z največjim deležem državnega ozemlja v območjih Nature 2000, tudi po teh spremembah – s 37 odstotki – ostajamo v evropskem vrhu. Visok delež imajo zlasti države južne in vzhodne Evrope, delež, podoben slovenskemu, bo imela predvidoma tudi Hrvaška. Na repu sta Danska in Velika Britanija. Delež ob-

močij Natura 2000 v posamezni državi je namreč sorazmeren z bogastvom in ohranjenostjo biotske raznovrstnosti.

Tudi drugod v Evropi najdemo predele z veliko gostoto oz. deležem območij Natura 2000, ki pa si jih delita po dve državi. Primer v naši sosesčini sta Tirolska in Južna Tirolska, ozemlje, ki si ga delita Avstrija in Italija. Območje z izredno velikim deležem ozemlja v Naturi 2000 so tudi Pireneji, to območje sega v Španijo in Francijo. Nadalje veliko koncentracijo območij Natura 2000 najdemo na severozahodu Nemčije oz. severovzhodu Poljske, to območje si delita omenjeni državi.

Več o vzrokih, obsegu in postopku sprememb najdete na spletni strani <http://www.natura2000.gov.si>. ☘

Črnočeli srakoper je v Sloveniji tik pred izumrtjem (foto: Božidar Šere/Arhiv MKO).